

בית נתן - בית של נתינה

ורד פנקס

כדי לחיות עם הניסיון ששמו "סרטן" נדרשים כוחות רבים עד אין שיעור. בארגון "בית נתן" מסייעים לנשים להתמודד עם הניסיון הקשה ואף מעניקים תמיכה כוללת לאורך כל הדרך לחולה ובני משפחתה כדי לעבור את התקופה מתוך צמיחה ואמונה.

לא קל לאיש להתבשר על כך שהוא חולה במחלה קשה, בפרט כאשר מדובר באמא למשפחה, הרגילה להנהיג את הבית, לבשל, לכבס, לעבוד, וכשיש זמן אולי גם לנוח מעט. נשים כאלו מרגישות שעולמן חרב ברגע שמתוודעות למחלתן, שלא לדבר על תקופות הטיפולים הבלתי פשוטות, על האשפוזים שלעתים תכופים ועל החשש ואי הוודאות לגבי העתיד.

כאן, בצומת הזה, פוגש אותן ארגון "בית נתן" השם לעצמו מטרה לסייע להן במסירות עצומה ועם הרבה תמיכה, ייעוץ ומחשבה. גב' חיה הלר, מייסדת ויו"ר בית נתן, הקימה את הארגון כבר לפני למעלה מ-14 שנה. היה זה בעקבות כך שחברה טובה שלה חלתה בסרטן, והיא, ביחד עם עוד קבוצת נשים, התגייסו כדי לעזור לחברה ולתמוך בה בשעותיה הקשות. אותה חולה הייתה אשת אברך, בעלת משפחה ברוכה בקטנטנים הזקוקה לצרכים רבים מספור. ככל שגב' הלר ניסתה לסייע היא הבינה עד כמה רב הצורך של הנשים החרדיות המתמודדות עם מחלה רצינית כמו סרטן, ועד כמה הוא גם שונה ומיוחד משל כלל הנשים באוכלוסייה.

"כאשר שהיתי עם חברתי בבית החולים", נזכרת גב' הלר, "שאלו אותי האחיות לא פעם – למה נשים חרדיות מגיעות אלינו רק בשלבים מאוחרים יחסית של מחלתן? האם אין הן מבינות שאבחון מוקדם פירושו גם טיפול יעיל יותר? באותו זמן לא רק שלא ידעתי את התשובה, אלא גם כמעט לא הבנתי את השאלה, אך החלטתי לברר זאת. פניתי לאגודה למלחמה בסרטן, ואז לראשונה בחיי שמעתי את המספרים המזעזעים שגרמו לי להחליט כי ברצוני לשנות את המציאות ולעורר מודעות בקרב הציבור. באותה תקופה נפטר סבי וכאשר הצעתי למשפחתי להקים ארגון לזכרו הם שמחו ברעיון. כך הקמנו את ארגון התמיכה בנשים התמודדות עם מחלת הסרטן – 'בית נתן', על שם סבי – ר' נתן שרייבר זצ"ל".

מעלים מודעות

מטרת עמותת "בית נתן", כבר מהיום בו הוקמה, הייתה להעלות את המודעות לחשיבות האבחון המוקדם של מחלת הסרטן, בייחוד סרטן בנשים, ובמקביל גם להעניק תמיכה לנשים שאובחנו כחולות במחלה. משנה לשנה הפך הארגון למוכר בקרב הציבור והועברו שמועות מפה לאוזן על כך שלראשונה מזה זמן רב קיים מקום בו מחכה אוזן קשבת, הרבה ידע מקצועי ומסירות למען הנשים.

בשלבים הראשונים החליטה גב' הלר להתמקד בעיקר בהגברת המודעות לאבחון מוקדם של סרטן נשים בקהילה. "יש להבין", היא מסבירה, "שלאישה החרדית יש הרבה סיבות שלא לפנות לבדיקת ממוגרפיה הנדרשת מגיל חמישים ומעלה לאיתור סרטן נשים, והסיבה העיקרית היא חוסר מודעות לעובדות. מדובר בנושא 'חסוי' שכמעט לא עולה בציבור ועל אף שהבדיקות הן בגדר חיוב מטעם 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' נשים רבות מתייחסות למחלה כאל דבר שלכאורה אינו ניתן למניעה. וכאן דווקא חשוב לדעת כי יש סוגי גידולים שונים ואצל רבים מהם, כאשר מאובחנים בשלבים מוקדמים, אפשר ממש להציל חיים. על פי מחקרים, כאשר הגידול מאובחן בשלב ראשון 95% מן הנשים יוצאות ממנו. זהו ממש פיקוח נפש ואנו מוכרחות לעשות השתדלות כדי להישאר נשים בריאות ואמהות טובות למען המשפחות שלנו".

במסגרת המגמה החשובה הזו דאגה גב' הלר להכשרתן של נשים חרדיות על ידי נשות מקצוע ושליחה אותן להרצות בפני קבוצות נשים בכל רחבי הארץ ולהשמיע את דבריהן. "בתחילה התלבטנו כיצד לעשות זאת ובאיזה פורום, אך לאחר שהתייעצנו עם הרה"ג ישראל גנס שליט"א המשמש כדמות הרוחנית של ארגוננו, הוא השיב: תקיימו את המפגשים בתוך בית פרטי, כי כך ניתן להגיד הכל". בטרם פתחנו בפרויקט פנינו גם לרבנים נוספים וביניהם מרן הגר"ע יוסף, הרה"ג רבי ישראל מאיר לאו, הגאון הרב שמואל אוירבעך, ועוד, וקיבלנו את ברכתיהם. מחוזקות וחדורות רצון טוב פתחנו בפעילות. זה לא היה קל ואני זוכרת את הימים בהם הנשים ששלחתי היו בוכות באוזניי: 'הגיעו בסך הכל שלוש נשים ואחת מהן נרדמה'. אך לא אמרתי נואש אלא עודדתי: 'אבל שתיים שמעו וזה העיקר'. בתום שבע שנים בהן נקטנו בשיטת ההרצאות הגענו לנתונים מדהימים – 7000 נשים שמעו מאיתנו את המסרים החשובים וידענו כי הצלחנו לשבור את קיר הדממה".

כעבור אותן שבע שנות בראשית, הגיעה גב' הלר לגאון רבי משה הלברשטאם זצוק"ל שהתרגש מאוד מפעילות הארגון, אך הדגיש מיד: 'הכל טוב ויפה, אבל זו רק טיפה בים'. בתגובה לכך חשפה המנהלת בפניו יוזמה נוספת אותה ביקשה לקדם: להתקשר לנשים מעל גיל חמישים אחת לאחת ולדבר איתן על חשיבות בדיקת הממוגרפיה. הגר"מ הלברשטאם סמך את ידיו ובשיתוף עם חלק מקופות החולים יצא הפרויקט לדרך. "בתוך שנתיים דיברנו עם 25 אלף נשים", נוקבת גב' הלר במספרים בלתי נתפסים, "ומתוך סקרים שנערכו בעקבות כך התברר כי אחוז הנשים שביצעו את הבדיקה עלה ב-13% ובקופת חולים כללית למשל עלו האחוזים מ-38% ל-57%.

בשלב זה לא היה לנו ספק שהשיטה נכונה – לא לדבר על המחלה בסודיות, אלא להעלותה על השולחן, אך לשמור על עדינות ונעימות. זו גם הסיבה שבחרנו דווקא בנשים חרדיות כדי לבצע את שיחות הטלפון כדי שהנשים שמעבר לקו לא יחושו מאוימות, אלא ידעו כי האישה המשווחת איתן מבינה אותן ומדברת בשפתן.

קו של עידוד

במקביל, הקפידו בבית נתן לאורך כל השנים גם לתמוך בנשים שקיבלו אבחון של המחלה וכעת נאלצות להתמודד עם ניסיונות לא קלים. מרבית הנשים מגיעות לבית נתן בפעם הראשונה דרך "קו עידוד – לב רחל" שהוקם במיוחד עבורן. אסתר, רכזת הקו, מספרת כי הפעילות מתנהלת באופן הבא: "יש לנו קבוצת מתנדבות שעל פי רוב היו חולות בעצמן והחלימו, או עברו את ההתמודדות עם בן משפחה קרוב. הן עוברות אצלנו הכשרה מקצועית, ובהמשך, אני מקשרת ביניהן לבין הנשים שפונות אלינו דרך קו העידוד שמספרו 02-6433447. חשוב לציין שהקו הוא אנונימי ואין צורך להזדהות. לא תמיד הפונה מרגישה כבר בתחילה כי מעוניינת בעזרה ופעמים היא מתקשרת למטרה טכנית בלבד, אבל כאשר משוחחים איתה מעט יותר מגלים שהיא בכל זאת מבקשת תמיכה נפשית. הקשר יכול להיות מוגבל לתקופה קצרה, או לטווח ארוך יותר ויש גם פעמים בהם הוא מתפתח לכדי מפגשים בצוותא ושיחות מרובות. המתנדבות, על כל פנים, הודות להכשרה המקצועית שעוברות, יודעות היטב מה להגיד ומה לא, כיצד להתייחס, איך להקשיב, ואיך לא להכביד על הפונה".

ומדוע חולה שיש לה ב"ה בני משפחה וחברות זקוקה לקו העידוד?

"יש לכך כמה סיבות. מובן מאוד שנשים לא רוצות להכביד על משפחתן ומעדיפות שלא לחשוף את תחושותיהן הקשות, אך יחד עם זאת הן זקוקות למישהו שיטה להן אוזן. כאשר מדובר במישהי שמגיעה מבחוץ שגם מבינה ויודעת מה עובר עליהן, הפונה מרגישה שמצאה כתובת. אגב, זו הסיבה שאנו מחפשות עוד ועוד מתנדבות כדי שנוכל להתאים לכל אישה חולה מתנדבת שתהלוך את צרכיה באופן הטוב ביותר".

סדנאות תמיכה

כדי לתמוך בנשים הוקמו ב"בית נתן" קבוצות תמיכה מקצועיות מסוגן המתקיימות במקום באופן דיסקרטי ומונחות על ידי פסיכולוגיות מומחות בתחום האונקולוגי. "המטרה שלנו", מסבירה גב' הדר, "היא לגרום לנשים להגיע למקום ולחוש כי יכולות לשוחח עם עוד נשים שחוות התמודדות דומה, להתייעץ עם נשות מקצוע ובכך להשתחרר מעט. כי אין ספק שההתמודדות עם הסרטן היא תמיד קשה, אבל כאשר אישה נאלצת לעשות זאת ללא תמיכה ובלי כלים הופך הדבר כמעט לבלתי אפשרי, וכבר הייתה אחת מהנשים שהתבטאה באוזניי: 'עד שהגעתי אליכם, הייתי פשוט נכנסת לשירותים כדי לבכות, כעת יש לי מקום בו אני יכולה לפחות להשמיע את

דבריי'. כיום גם בספרות הרפואית יש הוכחות לכך שהסתכלות חיובית על החיים ושהייה בחברה תומכת יש ביכולתן לחזק את מערכת החיסון ולהחיש הבראה".

ובמה עוסקות הסדנאות והקבוצות של בית נתן?

ג'ני יפה, פסיכולוגית קלינית ופסיכואונקולוגית, מנהלת התחום הקליני בבית נתן, מסבירה: "מרגע בו אישה מקבלת את האבחנה בדבר היותה חולת סרטן היא נכנסת פעמים רבות למשבר קיומי אשר מוביל באופן טבעי לחשבון נפש מסוים – איך היא חיה את חייה עד היום, מה היא רוצה לשפר או לשנות וכדומה. רוב הנשים המגיעות לכאן עוברות תהליך התמודדות מסוים, וקבוצות התמיכה שאנו מקיימות עוזרות להן לעבור את התהליך הזה כשאינן לבד. בקבוצות התמיכה הן יכולות לדבר על נושאים שונים, וביניהם: דימוי עצמי, דימוי גוף, קשר משפחתי, קשר עם הבעל, ועוד נושאים חשובים שעולים על הפרק. הסדנאות מונחות על ידי נשות מקצוע המתמחות בתחום הטיפולי-הרגשי ובמסגרת כך מעניקות מענה מושלם לנושאים כמו חרדות ופחדים וכן מגישות תוכניות של דמיון מודרך, הרפיית הגוף מבחינה מנטאלית ורגשית ועוד. העיקרון שלנו מתבסס על תמיכה פוסט-טראומתית, המסייעת לנו להוביל את הנשים להבנה כי למרות המשבר יש כאן גם אפשרות לצמיחה, ואם רק ילמדו להסתכל על הסרטן בצורה הזו יוכלו ללמוד ממנו רבות ואף לקבל דברים חיוביים לחיים, כי זהו המוטו של בית נתן".

מתגברים עם אהבה ואמונה

14 שנים חלפו מאז הוקם בית נתן וגב' חיה הלר מעידה כי לאורך כל הדרך נעשתה מצד נשות הצוות השתדלות גדולה כדי לספק לנשים את התמיכה המקיפה ביותר, בהתאמה לציבור החרדי והדתי, אך בהחלט גם עם הקדשת תשומת לב וקבלת חולות מהמגזר הכללי. "אנו פועלות בלי הרף", היא מדגישה, "אך יחד עם זאת, גם מתפעלות בכל פעם מחדש מהנשים המיוחדות שמגיעות אלינו ובמקום שאנו נעזר להן, הן מעניקות לנו את הכוחות ומלמדות אותנו כיצד ניתן לקבל ניסיון מתוך אהבה ואמונה. כי בבתי החולים לא תמיד אפשר להבחין בגדולה המיוחדת, כי שם זה המקום של הטיפולים והכאב, אך דווקא בעמותה כמו שלנו אנו נתקלות בעוצמות נפשיות ומוצאות את עצמנו מתרגשות שוב ושוב".

הסיפוק הגדול ביותר

הייתה זו שעת ערב בנופשון החורף של "בית נתן", קרוב למאה נשים חולות עמדו על רגליהן, שרו במלוא עוצם גרונון ולאחר מכן רקדו בצוותא. שלוש שעות נמשכה ההרקדה, עד שהצוות הרפואי אשר היה מודע למצב החולות, ביקש מהמרקידה לנגן את השיר "המלאך הגואל" ולשלח את כולן לחדרים.

"הסיפוק הגדול ביותר שלנו, הוא כאשר נשים מעידות כי הנופשונים נתנו להן כוח להמשיך לעבור את הטיפולים", מעידה גוטהלף, "ואז אנו חשות עד כמה הדבר היה נצרך וחשוב".